

Målnummer: 5611-02 **Avdelning:** 2
Avgörandedatum: 2003-10-28
Rubrik: Rättshjälp har inte beviljats i mål om skattetillägg.
Lagrum:

- 7 § första stycket, 11 § och 13 § första stycket rättshjälpslagen (1996:1619)
- Artikel 6.3 c i Europakonventionen

Rättsfall:

REFERAT

A.S. bedrev under åren 1993 och 1994 taxirörelse genom ett av honom ägt aktiebolag. Skattemyndigheten i Stockholms län beslutade den 17 december 1997 att för taxeringsåren 1994 och 1995 höja A.S:s inkomst av tjänst samt påföra honom skattetillägg. Höjningarna föranleddes av att skattemyndigheten med ledning av inhämtat kontrollmaterial funnit att alla intäkter i taxirörelsen inte redovisats. A.S. överklagade skattemyndighetens beslut hos Länsrätten i Stockholms län som i domar den 29 november 2001 inte ändrade besluten. Sedan A.S. fullföljt sin talan hos Kammarrätten i Stockholm ansökte han om rättshjälp med biträdesförordnande i den del målen avsåg skattetillägg.

Kammarrätten i Stockholm (2002-09-16, Jansson, Wahling Bexhed, referent, Bartholf Axelsson) yttrade: Rättshjälp får enligt 7 § första stycket rättshjälpslagen (1996:1619) beviljas om den rättssökande behöver juridiskt biträde utöver rådgivning och detta behov inte kan tillgodoses på annat sätt. - Målens art och beskaffenhet samt kammarrättens utredningsskyldighet enligt 8 § första stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) innebär enligt kammarrätten att något behov av rättshjälp med biträdesförordnande i målen inte kan anses föreligga och avslår ansökan härom.

A.S. överklagade och yrkade att han skulle beviljas den sökta rättshjälpen. Till stöd för sin talan åberopade han artikel 6.3 c i Europakonventionen och anförde bl.a. följande. Han har påförts skattetillägg med mer än 230 000 kr, vilket överstiger vad som maximalt kan utdömas i böter. För brottslighet som föranleder ett så kännbart straff är det normalt att den misstänkte erhåller en offentlig försvarare. Han saknar inkomster och tillgångar till bestridande av rättegångsombud och är i behov av rättshjälp. Det är numera fastställt att skattetillägg är ett straff, vilket innebär att den enskilde har rätt till rättegångsbiträde när saken så påkallar. För arbetet med ansökan om rättshjälp yrkade A.S. ersättning för biträdeskostnader med 9 648 kr.

Prövningstillstånd meddelades.

Domstolsverket bestred bifall till överklagandet.

Regeringsrätten (2003-10-28, Lavin, Nordborg, Eliason, Wennerström, Ersson) yttrade: Skälen för Regeringsrättens avgörande. Frågan i målet är om A.S. är berättigad till rättshjälp med biträdesförordnande.

Rättshjälp får enligt 7 § första stycket rättshjälpslagen beviljas om den rättssökande behöver juridiskt biträde utöver rådgivning och detta behov inte kan tillgodoses på annat sätt. Enligt 8 § får rättshjälp beviljas endast om det med hänsyn till angelägenhetens art och betydelse, tvisteföremålets värde och omständigheterna i övrigt är rimligt att staten bidrar till kostnaderna. I 11 §

föreskrivs att rättshjälp får beviljas endast när det finns särskilda skäl i en angelägenhet som rör skatter. Vidare får enligt 13 § första stycket rättshjälp inte beviljas den som är eller har varit näringsidkare i en angelägenhet som har uppkommit i näringsverksamheten, om det inte finns särskilda skäl med hänsyn till verksamhetens art och begränsade omfattning, hans eller hennes ekonomiska och personliga förhållanden och omständigheterna i övrigt.

Såsom framgått av de återgivna bestämmelserna i rättshjälpslagen är en näringsidkares möjligheter att erhålla rättshjälp i ett mål om skatt mycket begränsade. Endast om det finns särskilda skäl får rättshjälp beviljas i ett sådant mål.

Vid prövningen av frågan om rätt till rättshjälp föreligger i A.S:s fall måste vidare beaktas att denne påförts skattetillägg och att Regeringsrätten har funnit att systemet med skattetillägg innefattar en anklagelse för brott i den mening som avses i artikel 6 i Europakonventionen (RÅ 2000 ref. 66 I).

Enligt artikel 6.3 i Europakonventionen har var och en som blivit anklagad för brott vissa minimirättigheter. Således gäller enligt artikel 6.3 c att den som saknar tillräckliga medel för att betala ett rättegångsbiträde har rätt att erhålla ett sådant utan kostnad, "om rättvisans intresse så fordrar".

När mål rör skattetillägg bör vid tillämpningen av artikel 6.3 c i Europakonventionen hänsyn tas till storleken av de påförda skattetilläggen och målens art och beskaffenhet. Endast om det är fråga om särskilt betungande påföljder och komplicerade rättsfrågor bör fri biträdes hjälp kunna beviljas med stöd av Europakonventionen i mål om skattetillägg (jfr van Dijk/van Hoof, *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights*, 3 u. 1998, s. 472 f.).

De mål i vilka rättshjälp nu söks rör främst frågan om det kontrollmaterial som inhämtats och åberopats av skattemyndigheten kan läggas till grund för att höja A.S:s inkomst av tjänst. Skattetilläggen har beräknats på den skatt som till följd av höjningen påförts A.S. utöver den skatt som annars skulle ha påförts honom. Även om det utredningsmaterial som åberopas i målen är relativt omfattande så framstår de rättsliga spörsmål som kan aktualiseras vid avgörandet av de grundläggande taxeringsfrågorna och de i förhållande till dessa accessoriska skattetilläggsfrågorna som förhållandevis okomplicerade.

Mot bakgrund av det anförda finner Regeringsrätten att de krav som uppställs för rätt till rättshjälp enligt rättshjälpslagen och rätt till rättegångsbiträde enligt Europakonventionen inte är uppfyllda. Överklagandet skall därför avslås.

Ersättning för kostnader för biträde enligt rättshjälpslagen kan endast medges när rättshjälp beviljats. Yrkandet om ersättning skall sålunda också avslås.

Regeringsrättens avgörande. Regeringsrätten avslår överklagandet.

Regeringsrätten avslår A.S:s yrkande om ersättning enligt rättshjälpslagen för sina ombudskostnader.

Föredraget 2003-09-17, föredragande Kristiansson, målnummer 5610--5611-2002

Sökord:

Litteratur: 2002/03:106 s. 90; van Dijk/van Hoof, *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights*, 3 u. 1998, s. 472 f.
